

Kartka z kalendarza - wrzesień 2019

1.09. (80) - 1939 - **ROZNIKA WYBUCHU II WOJNY ŚWIATOWEJ**

DZIEŃ KOMBATANTA

2.09. (105) – 1914 - ur. **STEFANIA GRODZIŃSKA**, tancerka, pisarka, felietonistka i aktorka związana z Łodzią, zm. 28.04.2010

4.09. (210) - 1809 - ur. **JULIUSZ SŁOWACKI**, jeden z najwybitniejszych poetów, uznany za narodowego wieszczka, autor dramatów romantycznych, także wierszy dla dzieci m.in. wiersz *W pamiętniku Zofii Bobrowskiej* oraz bajka *O Janku co psom szył buty*, zm. 3.04.1849

(30) – 1989 - zm. **GEORGES SIMENON**, belgijski pisarz tworzący w języku francuskim, autor popularnych powieści kryminalnych z komisarzem Maigret m.in. *Rozterka komisarza Maigret*, które były wielokrotnie ekranizowane, ur. 12.02.1903

5.09. **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ DOBROCZYNNOSCI** - obchodzony jest w rocznicę śmierci Matki Teresy. Święto ma zwrócić uwagę na znaczenie pomocy humanitarnej oraz organizacji charytatywnych i wolontariackich

6.09. (115) - 1904 - ur. **MARIA KRÜGER**, pisarka, autorka słuchowisk radiowych i widowisk telewizyjnych, zbioru baśni i opowiadań dla dzieci *Dar rzeki Fly*, *Apolejka i jej osiołek*, powieści *Karolcia i Ucho*, *dynia, sto dwadzieścia pięć!*, utworów historycznych *Godzina pąsowej róży*, *Klimek i Klementynka* oraz współczesnych powieści obyczajowych dla dziewcząt *Po prostu Lucynka P.*, *Odpowiednia dziewczyna*, zm. 13.08.1999

(25) - 1994 - zm. **JAMES CLAVELL**, pisarz amerykański, pochodzenia angielskiego; autor powieści, dramatów i scenariuszy filmowych, sławę przyniosły mu m.in. *Król szczurów* i *Shogun*, ur. 10.10.1921

7.09. (110) - 1909 - ur. **ELIA KAZAN**, amerykański reżyser, aktor, pisarz i scenarzysta filmowy, pochodzenia greckiego, zm. 28.11.2003

8.09. **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ PIŚMIENICTWA**

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ WALKI Z ANALFABETYZMEM - edukacja należy do podstawowych narzędzi budowania każdego społeczeństwa. W biednych państwach jest to jednak duży problem, dlatego w ramach programów walki z analfabetyzmem corocznie obchodzimy Międzynarodowy Dzień Alfabetyzacji.

DZIEŃ DOBREJ WIADOMOŚCI - święto ustanowione w 2001 roku z inicjatywy Salonu 101 – środowiska zrzeszającego elity intelektualne i artystyczne, Dzień Dobrej Wiadomości ma być przeciwwagą do współczesnych trendów w mediach, które codziennie bombardują opinię publiczną negatywnymi, a często również zatrważającymi informacjami z kraju i z zagranicy

(450) - 1569 - zm. **MIKOŁAJ REJ** z Nagłowic, poeta, prozaik, tłumacz, jeden z pierwszych przedstawicieli polskiej literatury renesansowej, ur. 04.02.1505

9.09. **ŚWIATOWY DZIEŃ FAS** - FAS to inaczej Alkoholowy zespół płodowy. Święto ma na celu uświadamianie kobiet, że picie alkoholu w ciąży jest niebezpieczne dla płodu. Pierwszy Międzynarodowy Dzień FAS odbył się 9 września 1999 roku w Auckland w Nowej Zelandii, a w Polsce w 2001 roku

(80) - 1939 - ur. **JÓZEF CZECHOWICZ**, awangardowy poeta dwudziestolecia międzywojennego, tłumacz, przywódca Nowej Awangardy, autor wierszy katastroficznych m.in. *Przedświt*, zginął w czasie bombardowania Lublina, ur. 15.03.1903

10.09. (45) - 1974 - zm. **MELCHIOR WAŃKOWICZ**, publicysta, pisarz, dziennikarz, reportażysta, twórca własnego typu opowieści reportażowej łączącej autentyzm szczegółu z elementami wspomnieniowymi, m.in. *Na tropach Smętka*, ur. 10.01.1892

11.09. (125) - 1894 - ur. **MARIA KOWNACKA**, prozaik, poetka, jedna z najwybitniejszych postaci polskiej literatury dziecięcej XX w., autorka sztuk scenicznych oraz książek dla dzieci i młodzieży, m.in.: *Kukuryku na ręczniku*, *Plastusiowy pamiętnik*, *Kajtkowe przygody*, *Rogaś z Doliny Roztoki*, zm. 27.02.1982

(15) - 2004 - zm. **STIEG LARSSON**, szwedzki dziennikarz i pisarz zajmujący się w swojej twórczości prawicowym ekstremizmem i rasizmem, autor powieści kryminalnych, także reżyser teatralny i filmowy, ur. 20.07.1955

13.09. (125) - 1894 - ur. **JULIAN TUWIM**, polski poeta żydowskiego pochodzenia, satyryk, autor tekstów kabaretowych, tekstów znanych piosenek, jeden z najpopularniejszych poetów dwudziestolecia międzywojennego, czołowy przedstawiciel grupy poetyckiej Skamander, autor m.in. *Kwiatów polskich*, w swej bogatej twórczości poświęcił wiele miejsca dzieciom, pisząc dla nich, m.in.: *Lokomotywę*, *Rzepkę*, *Ptasie radio*, *Słonia Trąbalskiego*, *Zosię Samosię* i inne wierszyki, zm. 27.12.1953

14.09. **ŚWIATOWY DZIEŃ PIERWSZEJ POMOCY** - obchodzony w drugą sobotę września – ustanowiony został w 2000 roku z inicjatywy Międzynarodowego Ruchu Czerwonego Krzyża, jednej z największych organizacji humanitarnych na świecie. Święto to ma na celu uświadomienie, jak ważna jest umiejętność udzielenia pierwszej pomocy, a także promowanie akcji edukacyjnych wśród obywateli.

15.09. **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ DEMOKRACJI** - Demokracja, czyli system rządów i forma sprawowania władzy, gdzie źródło władzy stanowi wola większości obywateli ma swój początek jeszcze w starożytnej Grecji. Święto ma na celu m. in. podniesienie świadomości społeczeństwa na jej temat i oddanie hołdu ludziom walczącym o prawa człowieka.

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ KROPKI - święto, obecnie, jest obchodzone już w 108 krajach. Ta inicjatywa ma na celu pobudzać kreatywność, pomysłowość uczniów, zachęcać ich do tworzenia. Zwykle obchody Dnia Kropki zaczynają się od

przeczytania lub obejrzenia historii małej Vashti, a następnie stworzenia własnego znaku.

- 16.09. (145) - 1874 - zm. **MAKSYMILIAN GIERYMSKI**, malarz, jeden z najwybitniejszych malarzy polskich przełomu romantyzmu i realizmu, inicjator nowoczesnego malarstwa pejzażowego w Polsce, twórca m.in. *Drogi w nocy*, ur. 9.10.1846

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ OCHRONY WARSTWY OZONOWEJ

- 17.09. **ŚWIATOWY DZIEŃ SYBIRAKA**, obchodzony w rocznicę napaści rosyjskiej na Polskę Dzień Sybiraka został ustanowiony w 2013 roku przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, w rocznicę napaści rosyjskiej na Polskę w Szymbarku odbywa się zjazd Sybiraków z całego świata. Jest to okazja do wspólnych rozmów, jak i przypominania losów zesłańców

(80) - Agresja ZSRR na Polskę - wkroczenie armii Czerwonej na tereny Polski na mocy Paktu Ribbentrop-Mołotow

- 18.09. (80) – 1939 - zm. **STANISŁAW IGNACY WITKIEWICZ**, pseud. WITKACY, malarz formista, teoretyk sztuki, dramaturg, filozof, twórca teorii „czystej formy”, główny wyraziciel katastrofizmu w literaturze polskiej, autor m.in. dramatu *Szewcy*, portretów m.in. *Portretu Juliana Tuwima*, ur. 24.02.1885

- 20.09. **OGÓLNOPOLSKI DZIEŃ PRZEDSZKOLAKA** - święto zostało ustanowione uchwałą sejmu z dnia 13 września 2013. Każde przedszkole miejskie czy prywatne stara się aby przedszkolaki tego dnia jak najlepiej bawiły się.

(500) - 1519 - w **podróż dookoła świata wyruszył Ferdynand Magellan**, portugalski żeglarz w służbie hiszpańskiej. Celem wyprawy było dotarcie do Wysp Korzennych (Moluki) drogą na zachód, przez Ocean Atlantycki. 6 IX 1522 r. do Hiszpanii powróciło tylko kilkunastu marynarzy, Magellan zginął w potyczce na Filipinach w 1521 r. - wyprawa potwierdziła ostatecznie kulistość Ziemi

(80) - 1939 - zm. **TADEUSZ DOŁĘGA-MOSTOWICZ**, pisarz, autor powieści obyczajowo-satyrycznych z życia międzywojennych środowisk mieszczańsko-ziemiańskich m.in. *Kariery Nikodema Dyzmy*, zginął w kampanii wrześniowej 1939 r., ur. 10.08.1898

- 21.09. **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ POKOJU**

(85) - 1934 - ur. **LEONARD COHEN**, kanadyjski poeta i pieśniarz, zm. 07.11.2016

ŚWIATOWY DZIEŃ ALZHEIMERA - ta choroba odbiera ludziom to co mają najcenniejsze – wspomnienia. Święto obchodzone od 1994 roku ma na celu szerzyć wiedzę o chorobie Alzheimera. W Polsce koordynatorem ruchu alzheimerowskiego jest Polskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera.

21-22.09. Światowa akcja **SPRZĄTANIA ŚWIATA**

23.09. (80) – 1939 – zm. **SIGMUND FREUD**, austriacki lekarz neurolog, psychiatra, twórca psychoanalizy, jego odkrywcze koncepcje wywarły i wciąż wywierają ogromny wpływ na nauki o kulturze, religioznawstwo i inne nauki społeczne, autor m.in. *Wstępu do psychoanalizy*, ur. 6.05.1856

24.09. (70) - 1949 - ur. **PEDRO ALMODOVAR**, hiszpański reżyser filmowy, scenarzysta, kompozytor; publicysta i animator życia artystycznego.

(15) - 2004 - zm. **FRANÇOISE SAGAN**, francuska pisarka, uznawana za jedną z największych postaci francuskiej literatury powojennej, autorka powieści i sztuk teatralnych m.in. *Witaj smutku*, ur. 21.06.1935

26.09. **EUROPEJSKI DZIEŃ JĘZYKÓW (Międzynarodowy Dzień Języków Obcych)** - to święto ma na celu podkreślenie, jak ważne jest uczenie się języków obcych oraz propagowanie różnorodności językowej i kulturowej Europy.

27.09. **ŚWIATOWY DZIEŃ TURYSTYKI**

DZIEŃ PODZIEMNEGO PAŃSTWA POLSKIEGO

ŚWIATOWY DZIEŃ TABLICZKI MNOŻENIA

28.09. (95) - 1924 - ur. **MARCELLO MASTROIANNI**, włoski aktor filmowy i teatralny, zagrał role w dramatach F. Felliniego *Słodkie życie*, *Osiem i pół*, zm. 19.12.1996

29.09. **OGÓLNOPOLSKI DZIEŃ GŁOŚNEGO CZYTANIA**, ogłoszony przez Polską Izbę Książki po raz pierwszy w 2001 roku. Święto jest doskonałą okazją do podkreślenia licznych zalet głośnego czytania, takich jak: rozwijanie wyobraźni, budowanie więzi między rodzicem i dzieckiem, stymulowanie rozwoju czy wzbogacanie słownictwa.

ŚWIATOWY DZIEŃ RZEK - święto, którego celem jest uświadamianie społeczeństwa na temat znaczenia rzek w naszym życiu oraz potrzeby ich ochrony. Na skalę globalną pierwszy raz zorganizowano je w 2005 roku, ale pomysłodawca Kanadyjczyk Mark Angelo już w latach 80. podejmował inicjatywy na rzecz ochrony rzek w swoim kraju.

(35) - 1984 - zm. **JERZY WASOWSKI**, kompozytor, aranżer, aktor - popularność zyskał jako twórca i wykonawca (wraz z J. Przyborą) Kabaretu Starszych Panów, dla którego skomponował wiele popularnych piosenek np. *Kaziu, zakochaj się*, *Wesołe jest życie staruszka*, ur. 31.05.1913

30.09. **DZIEŃ CHŁOPAKA**, popularne święto obchodzone w Polsce przez nastolatków

(95) - 1924 - ur. **TRUMAN CAPOTE**, amerykański pisarz, autor m.in. powieści *Śniadanie u Tiffany'ego*, zm. 25.08.1984

(15) - 2004 – zm. **ZYGMUNT KAŁUŻYŃSKI**, krytyk filmowy i publicysta, popularyzator historii kina, dziennikarz i eseista, popularna osobowość telewizyjna, autor m.in. kilkutomowego dzieła *Perły kina: leksykon filmowy na XXI wiek*,
ur. 11.12.1918

(5) – 2014 – zm. **JULIAN KAWALEC**, pisarz, publicysta, poeta, jeden z najwybitniejszych przedstawicieli nurtu chłopskiego w powojennej literaturze polskiej, autor m.in. powieści *Ziemi przypisany*, *W słońcu*, *Tańczący jastrzęb*, na podstawie jego powieści powstało wiele filmów i sztuk teatralnych, ur. 1.10.1916

źródła:

<https://pl.wikipedia.org/wiki/2019>

<https://www.kalbi.pl/>

kalendaria rocznic i wydarzeń 2019:

- Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie

- Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu

Opracowała: B. Malentowicz